

Reactie rectoren scholen Maastricht en college van bestuur LVO op rapportage haalbaarheidsonderzoek: De plek van het Sint-Maartenscollege binnen het voortgezet onderwijs in Maastricht

Versie 27 september 2024, definitief

1. Inleiding

Vanaf 2022 zijn we in goede samenwerking met vele stakeholders aan het bouwen aan het toekomstbestendig voortgezet onderwijs in Maastricht. Een breed onderwijsaanbod, verspreid over de stad waarin wat te kiezen valt, is het breed gedragen uitgangspunt zoals blijkt uit het advies van de commissie ARVO 2040 (maart 2023). We delen allen de ambitie om dit voor alle (toekomstige) leerlingen in Maastricht en omstreken te realiseren.

Het realiseren van een toekomstbestendig vo kent vele uitdagingen. Uitdagingen waaraan we nu en de komende jaren samen invulling geven. Deze uitdagingen zijn terug te lezen in het ontwerp op hoofdlijnen: Op weg naar een toekomstbestendig vo Maastricht (april 2023). Ook dit ontwerp is breed omarmd door de schooldirecties en de medezeggenschapsraden.

Een van deze uitdagingen is de huisvesting van onze scholen: onze leerlingen verdienen moderne en toekomstbestendige onderwijsgebouwen. In een bericht in Dagblad De Limburger van 9 november 2023, over de mogelijke locaties van onze scholen, stond een zinsnede over een mogelijke verhuizing van het Sint-Maartenscollege naar de Eenhoornsingel in 2027. Dit artikel heeft tot bezorgdheid geleid bij medewerkers van het Sint-Maartenscollege.

Deze bezorgdheid was aanleiding voor het team van het Sint-Maartenscollege om het college van bestuur van LVO (cvb) uit te nodigen voor een bijeenkomst met het gehele team op 13 november 2023. Door de medewerkers is daar het voorstel gedaan om, naast de inmiddels geïnitieerde haalbaarheidsstudies, aanvullend onderzoek te doen naar de kansrijkheid van de locatie Eenhoornsingel voor de vestiging van het Sint-Maartenscollege. Het cvb heeft dit voorstel direct omarmd.

De rapportage van het aanvullend onderzoek door het Sint-Maartenscollege is inmiddels opgeleverd. We hebben in goed overleg geconcludeerd dat er niet zoiets bestaat als één waarheid als we kijken naar de toekomst. Er zijn vele factoren die van invloed zullen zijn op ontwikkelingen en keuzegedrag laat zich niet geheel voorspellen. Ook hebben we geconcludeerd dat we de kansrijkheid van de locatie Eenhoornsingel verschillend taxeren. Dit heeft geleid tot het gezamenlijke besluit om de rapportage van het onderzoek van het Sint-Maartenscollege en onze reactie hierop openbaar te maken zodat iedere geïnteresseerde kennis kan nemen van beide zienswijzen.

We vinden het belangrijk om onze reactie en conclusies in de brede context te plaatsen. Daarom is in paragraaf 2 de route geschetst die we sinds 2022 hebben afgelegd. In paragraaf 3 besteden we specifiek aandacht aan de huisvesting omdat hierover bezorgdheid is ontstaan bij medewerkers van Sint-Maartenscollege. Vervolgens is in paragraaf 4 onze reactie op het rapport Sint-Maartenscollege “De plek van het Sint-Maartenscollege binnen het voortgezet onderwijs in Maastricht” terug te lezen. We sluiten in paragraaf 5 af met onze definitieve conclusies.

2. Route

In 2022 is aan de Commissie ARVO gevraagd wat wijsheid is met betrekking tot toekomstbestendig vo in Maastricht. De Commissie ARVO heeft ervoor gekozen om met zo veel mogelijk stakeholders open gesprekken te voeren om op basis daarvan ons te adviseren over het antwoord op de vraag: ‘Hoe komen we tot een zo passend, uitdagend en robuust mogelijk aanbod van voortgezet onderwijs in onze stad?’

Op 21 maart 2023 hebben we het [advies](#) van de Commissie ontvangen. Een week later hebben we constructief van gedachten gewisseld met onze schooldirecties en een afvaardiging van de medezeggenschapsraden. Het advies is unaniem positief ontvangen, met grote waardering voor de inzet van commissieleden en dank aan iedereen die met hen in gesprek is gegaan.

Vervolgens hebben de rectoren van de Maastrichtse vo-scholen in antwoord op het adviesrapport van de Commissie ARVO het [ontwerp op hoofdlijnen](#) voor het voortgezet onderwijs van Maastricht ontwikkeld.

Met het ontwerp op hoofdlijnen is de richting helder geschetst. We weten nu wat onze gezamenlijke opdracht is en hoe we deze de komende jaren willen gaan uitwerken en vervullen, waarbij we het goede behouden en doorontwikkelen. In het ontwerp op hoofdlijnen zijn als eerste focuspunten aangegeven:

- De voorgestelde profilering gaan we samen met de teams zorgvuldig bekijken en vormgeven, passend bij de cultuur van de scholen.
- Behalve profilering zijn er ook veel onderwijsinhoudelijke keuzes te maken. Onze docententeams spelen hierin een belangrijke rol; zij helpen om het belang van leerlingen en ouders te concretiseren. Wij willen garanderen dat juist zij zich door onze keuzes gehoord en gezien voelen.
- We maken een meerjarig plan met alle stappen richting betrokken stakeholders. Aanvullende onderzoeksvragen over Terra Nigra, NOVO College en het voortgezet speciaal onderwijs krijgen hierin ook een plek. Net als de bekostigingsstructuur en de onderwijslicenties. Ook noteren we de beslismomenten waarop medezeggenschapsraden, managementteams, ondersteunende diensten en werkgroepen een rol hebben.
- Parallel hieraan zijn we met de gemeente Maastricht in gesprek over huisvesting, op zoek naar geschikte locaties verspreid over Maastricht om het onderwijsaanbod te realiseren. Zoals gezegd verdienen onze leerlingen moderne en toekomstbestendige onderwijsgebouwen.

Het ontwerp op hoofdlijnen is ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraden van de Maastrichtse scholen (april 2023). In juli 2023 hebben alle medezeggenschapsraden aangegeven overwegend positief te zijn over het ontwerp, de gebruikte ontwerpcriteria, de ingezette koers. Ook geven zij aan achter het uitgangspunt te staan om vooral te behouden en te versterken wat al goed is en vanuit de kracht van onze scholen verder te verbeteren en te ontwikkelen. De MR van het Sint-Maartenscollege gaf destijds wel al aan dat een eventuele verhuizing van de school naar de Eenhoornsingel niet op instemming zou kunnen rekenen.

De gemeente Maastricht streeft naar spreiding van het onderwijs over beide zijden van de Maas. Dit is opgenomen in het coalitieakkoord 2022-2026, dat het resultaat is van een democratisch proces in de stad. Het advies van de Commissie ARVO over de spreiding van het onderwijsaanbod in Maastricht en het daarop gebaseerde ontwerp lopen inhoudelijk in de pas met dit coalitieakkoord en zijn gebaseerd op de brede gesprekken met vele verschillende stakeholders in de Maastrichtse samenleving die allen betrokken zijn bij het voortgezet onderwijs voor de (toekomstige) leerlingen van Maastricht en omstreken. Het ontwerp heeft op hoofdlijnen groen licht gekregen van de gekozen medezeggenschapsraden. Zowel het advies van de Commissie ARVO als de instemming van de MR's zien wij eveneens als vormen van de uitkomst van een democratisch proces. Wij hechten dan ook zeer aan hetgeen zij hebben meegegeven op dit punt over het ontwerp voor een toekomstbestendig vo in Maastricht.

Deelconclusie:

De stakeholders hebben zich uitgesproken voor een spreiding van het vo-onderwijs in Maastricht-Oost en -West. Omdat dit de uitkomst is van een democratisch proces hechten wij er veel belang aan om dit uit te voeren in het ontwerp van het vo in Maastricht.

3. Communicatieafspraken met de gemeente over geschikte locaties om het onderwijsaanbod te realiseren

Nadat we het advies van de MR's hadden ontvangen (juli 2023), zijn we direct gestart met het uitvoeren van de focuspunten zoals opgenomen in het Ontwerp op hoofdlijnen en in lijn met het advies van de Commissie ARVO. Over de huisvesting zijn we in gesprek gegaan met de gemeente Maastricht, op zoek naar geschikte locaties verspreid over Maastricht om het onderwijsaanbod te realiseren. De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van het onderwijs.

Het is een hele uitdaging om in een stad als Maastricht mooie, geschikte en beschikbare locaties te vinden voor onze scholen. Een vo-school vraagt veel binnen- en buitenruimte in een veilige omgeving. Ook een goede bereikbaarheid is voor onze leerlingen en medewerkers van groot belang. Daarnaast zijn er tal van wetten en regels waarmee we rekening dienen te houden.

De eerste verkenning van locaties heeft geleid tot vijftien mogelijke locaties die de gemeente met LVO heeft beoordeeld. Dit is bewust niet breed gedeeld om speculatie, onrust en ruis te voorkomen. Vervolgens zijn daar op basis van criteria vier locaties uit geselecteerd om nader te onderzoeken op haalbaarheid en zijn met de gemeente afspraken gemaakt over de gezamenlijke communicatie (oktober 2023). Uiteraard is gepland om eerst intern (medewerkers, ouders en leerlingen) en vervolgens extern te communiceren. Hoewel de communicatie(planning) zorgvuldig was afgestemd, heeft een inhoudelijke wijziging in de raadsinformatiebrief van de gemeente ervoor gezorgd dat de

in- en externe communicatie niet meer precies dezelfde informatie bevatten. Dat hadden wij graag anders gezien en dit hebben we ook teruggegeven aan de gemeente.

Wij vinden het van belang om nogmaals duidelijkheid te geven over de wijze waarop wij in samenwerking met de gemeente de mogelijkheden voor huisvesting van onze scholen onderzoeken en over de communicatieafspraken die daarover zijn gemaakt.

In de raadsinformatiebrief van 9 november 2023 en het daarop gebaseerde krantenartikel stond:

“Uitgaande van de verkenning zijn vier locaties geormerkt als toekomstige locaties verspreid over Maastricht. Te weten:

- *Nieuwbouw op het terrein aan de Oude Molenweg voor het Porta Mosana College.*
- *Nieuwbouw/uitbreiding op het terrein aan de Eenhoornsingel voor het Sint-Maartenscollege.*
- *Uitbreiding op het terrein en gebouw aan de Nijverheidsweg voor het Bernard Lievegoed College.*
- *Nieuwbouw op het terrein aan de Groene Loper tussen de Regentesselaan en de Adelbert van Scharnlaan voor het Bonnefantien College (vmbo/havo).*

Dit betekent dat de huidige locatie van het Sint-Maartenscollege aan de Noormannensingel medio 2027 beschikbaar komt voor andere ontwikkelingen.”

Bij de medewerkers van het Sint-Maartenscollege heeft de laatste zin in deze berichtgeving direct geleid tot onrust. Dit hebben we helaas niet kunnen voorkomen. Het team van het Sint-Maartenscollege heeft het initiatief genomen om zo snel als mogelijk met het cvb hierover in gesprek te raken, om duidelijkheid te krijgen over de status van het bericht in de media.

Hiervoor is een plenaire bijeenkomst georganiseerd op maandag 13 november. Tijdens deze bijeenkomst heeft het cvb de situatie en status toegelicht. *We onderzoeken de haalbaarheid op vier locaties waarbij de Eenhoornsingel de beoogde locatie is voor het Sint-Maartenscollege, maar er is nog niets besloten, er is nog niets definitief. Alles hangt af van de uitkomsten van de haalbaarheidsstudies en daar kunnen en willen we niet op vooruitlopen.*

De medewerkers van het Sint-Maartenscollege hebben tijdens de plenaire sessie het voorstel gedaan om, naast de inmiddels geïnitieerde haalbaarheidsstudies, aanvullend onderzoek te doen naar de kansrijkheid van de locatie Eenhoornsingel voor de vestiging van het Sint-Maartenscollege. Het cvb heeft dit voorstel direct omarmd.

Het onderzoek naar de kansrijkheid van de locatie Eenhoornsingel voor een brede school (mavo, havo en vwo) heeft u inmiddels afgerond. Onze reactie en conclusies daarop leest u in de volgende paragrafen.

4. Reactie op onderzoek Sint-Maartenscollege “De plek van het Sint-Maartenscollege binnen het voortgezet onderwijs in Maastricht”, dd. 27 augustus 2024

Tijdens de plenaire sessie op 13 november 2023 is afgesproken dat het Sint-Maartenscollege aanvullend onderzoek doet naar de kansrijkheid van mavo/havo/vwo onderwijs op de locatie Eenhoornsingel. Het onderzoek is uitgevoerd door een projectgroep die is samengesteld binnen het Sint-Maartenscollege. De eerste resultaten van het onderzoek zijn op 19 februari 2024 mondeling toegelicht aan het transitieteam (bestaande uit de rectoren van Maastricht en het programmamanagement). Op 24 februari hebben wij van u de conceptrapportage ontvangen. Tijdens een bijeenkomst op 4 maart hebben wij in een constructief overleg met u de

conceptrapportage besproken en zijn er vervolgspraken gemaakt. Op 26 maart hebben wij onze reactie en voorlopige conclusies mondeling met u gedeeld. Vervolgens heeft op 5 april een verdiepende sessie plaatsgevonden met het programmamanagement. Tijdens deze sessie is de gehele conceptrapportage besproken en is uitgebreid toegelicht waarom we op verscheidene onderdelen uw interpretatie van data niet kunnen onderschrijven. Na deze sessie zou de definitieve rapportage volgen. U heeft ons dd. 3 juni laten weten dat u geen definitieve rapportage op zou leveren. Daarom heeft u van ons op 17 juni onze definitieve schriftelijke reactie ontvangen op de conceptrapportage.

Vervolgens heeft u in augustus versie 0.99 toegestuurd. We hebben op basis van versie 0.99 onze reactie bijgewerkt.

In onderstaande inhoudelijke reactie op de rapportage (v 0.99), verder in deze reactie aangeduid als 'rapportage', gaan we achtereenvolgens op hoofdlijnen in op de belangrijkste aspecten die in de rapportage aan de orde komen. Dit zijn:

- a. Het agglomeratie-effect
- b. Leerlingenaantallen
- c. Veiligheid van de buurt
- d. Fietsveiligheid

a. *Het agglomeratie-effect*

In het haalbaarheidsonderzoek van het Sint-Maartenscollege is een belangrijk – nieuw – argument opgenomen: het agglomeratie-effect. Op 4 maart 2024 hebben wij aangegeven dat wij zelf niet de kennis in huis hebben om dit goed te beoordelen. Daarom hebben wij daarover advies gevraagd van een deskundige, een sociaalgeograaf met een bouwkundige achtergrond. We hebben de sociaalgeograaf, dhr. Michel Drenth, gevraagd om een breed advies over het fenomeen agglomeratie in de situatie van het voortgezet onderwijs Maastricht.

Met specifiek de vragen:

- *Is de agglomeratietheorie (ook) van toepassing en/of een geëigend argument voor de huisvesting van vo-scholen?*
- *Wat zijn vanuit het agglomeratiemodel de mogelijke voor- en nadelen voor een school op de Eenhoornsingel?*
- *Zou een school dicht bij de Maas op west de agglomeratie-effecten ondervangen?*
- *Hoe verhoudt het agglomeratiemodel zich tot de behoefte van spreiding van scholen over de stad?*

Er is ook ruimte om op basis van expertise advies te geven over (andere deelaspecten van) het onderzoeksrapport daar waar van meerwaarde.

De volledige reflectie van Michel Drenth op uw onderzoek (Reflectie HEVO 'Onderzoek Sint-Maartenscollege') is in bijlage A van dit document opgenomen. Deze reflectie geeft het transitieteam en het cvb voldoende inzicht in de relevantie van eventuele agglomeratie-effecten in de situatie van het vo in Maastricht. Onze vragen zijn in de reflectie adequaat beantwoord.

Deelconclusie:

Op basis van de inhoud van de reflectie zien wij in het agglomeratie-effect geen argument om de geschiktheid van de locatie Eenhoornsingel voor het Sint-Maartenscollege te heroverwegen. Wel onderkennen wij dat het zeer waarschijnlijk is dat er verschuivingen gaan plaatsvinden in de

voedingsgebieden van waaruit de leerlingen komen. Dit komt terug in de volgende paragraaf, leerlingaantallen.

In de reflectie is ook ingegaan op de andere argumenten die zijn opgenomen in de rapportage. Ook deze hebben we meegewogen in onze reactie en conclusies. Dit lichten we hieronder toe.

b.   *Leerlingenaantallen*

Herkomst van leerlingen

In de rapportage van het Sint-Maartenscollege zijn zorgen geuit over de leerlingaantallen als het Sint-Maartenscollege verplaatst wordt naar de Eenhoornsingel. In de rapportage blijkt uit de figuren op blz. 33 dat op dit moment ca. een kwart van de huidige leerlingen van het Sint-Maartenscollege uit het Heuvelland komt. Het gaat om 348 leerlingen op een totaal van ca. 1250 leerlingen. Wij verwachten – net als de opstellers van het rapport – dat er minder leerlingen vanuit het Heuvelland voor het Sint-Maartenscollege gaan kiezen.

Wij verwachten ook dat door de kortere reisafstand en de goede reputatie van het Sint-Maartenscollege meer leerlingen vanuit west en België zullen kiezen voor het Sint-Maartenscollege aan de Eenhoornsingel. Het voedingsgebied west (Maastricht-West en België) bedraagt nu in totaal 1477 leerlingen (huidige aantallen leerlingen vmbo-tl, havo en vwo woonachtig in Maastricht-West en België bij het Bonnefanten College, Porta Mosana College en Sint-Maartenscollege bij elkaar opgeteld). Op dit moment volgen ca. 380 vmbo-tl-, havo- en vwo-leerlingen uit west en België onderwijs bij het Sint-Maartenscollege.

Ook verwachten wij dat door de goede reputatie van het Sint-Maartenscollege de reisbereidheid van leerlingen woonachtig in oost zal toenemen. Dit is echter niet met zekerheid te zeggen. Nu heeft Sint-Maartenscollege 531 leerlingen uit Oost-Maastricht.

De meest recente prognoses van Pronexus (januari 2024) laten overigens een groei van het te verwachten aantal leerlingen zien in de komende jaren ten opzichte van de prognose uit 2021. De nieuwe prognose berekent een groei van ca. 600 leerlingen in 2044. Dit versterkt de veronderstelling van de commissie ARVO dat er in geheel Maastricht e.o. voldoende leerlingen zijn om vier gezonde scholen te realiseren. We houden in het Integraal Huisvestingplan rekening met deze groei. Onder andere door op de Eenhoornsingel voor het Sint-Maartenscollege nieuwbouw te realiseren voor 1425 leerlingen.

In figuur 9 op pagina 34 van de rapportage laat u zien dat er in Maastricht-West ruim voldoende leerlingen zijn om te voldoen aan de gezonde schoolnorm zoals u deze definieert. Hierbij houdt u nog geen rekening met de leerlingen uit België (> 120 havo en vwo). U stelt op pagina 35 dat er voor vmbo-tl niet genoeg leerlingen zijn om aan deze norm te voldoen. Dit behoeft ons inziens nuanceren. Ten eerste als we het voedingsgebied België meetellen en rekening houden met de groei in de prognoses (12,5%, zie ook uw rapportage p.36) dan komt ook vmbo-tl ruim boven de norm. Ten tweede is de gezonde schoolnorm niet wettelijk vastgelegd. De wet gaat alleen uit van stichtings- en opheffingsnormen. Deze liggen aanmerkelijk lager dan 80 leerlingen per schooljaar, per onderwijstype.

Deelconclusie:

Wij zijn van mening dat op basis van de gebruikte data geen harde uitspraken mogelijk zijn over de te verwachten leerlingenaantallen voor het Sint-Maartenscollege op locatie Eenhoornsingel in de

toekomst. Wel is wat ons betreft duidelijk dat er meer dan voldoende potentiële leerlingen zijn voor een gezonde school van zeker 1200 leerlingen.

Profilering

Op blz. 37 van het rapport schrijft u over de eigen profilering van de school. De omschrijving is dat het Sint-Maartenscollege 'de minst geprofileerde school' is. Ook schrijft u dat het Technasium nu 2 jaar bestaat en nog volop in ontwikkeling is

Deelconclusie:

Wij zien de school als een 'sterk merk'; een school met een uitstekende reputatie in Maastricht en met een profilering in ontwikkeling. Het is onze inschatting dat de verhuizing van de school, met het team, het onderwijsconcept en de identiteit, naar west niet zal leiden tot een substantiële afname van de instroom van leerlingen. Zeker niet omdat in Maastricht-West veel potentiële leerlingen wonen en er voor deze school nieuwbouw komt, in combinatie met uitstekende (nieuwe) sportvoorzieningen. Een school die gelegen is in een wijk waarvoor de gemeente stedelijke vernieuwing voorziet. Het team heeft daarbij zelf invloed op de profilering en kwaliteit van de school en de reputatie. Dit zijn factoren die positief kunnen bijdragen aan de omvang van de instroom van leerlingen. We vragen u om met de doorontwikkeling van het Technasium de komende jaren de profilering van het SMC nog verder te versterken en tegelijkertijd de uitstekende reputatie van het SMC te behouden.

c. Veiligheidsperceptie

In de vorige versie van uw rapportage ging u uit van de buurt van de school. Daarbij had u de verkeerde buurt geselecteerd. Op basis daarvan trok u toen onjuiste conclusies over de veiligheidsperceptie. Wij hebben u geattendeerd op deze fout.

Op basis van de wijk van de scholen is alleen onderstaande conclusie te trekken: de locatie Eenhoornsingel ligt in de buurt Belfort. Het Sint-Maartenscollege is nu gelegen in Wyckerpoort. Uit de 'Staat van de buitenwijk 04 Oost 2022' en de 'Staat van de buitenwijk 02 West, 2022' blijkt dat de buurt waar het Sint-Maartenscollege (Wyckerpoort) *nu* is gevestigd vaker onveilige gevoelens oproept dan de buurt waarin de locatie Eenhoornsingel ligt (Belfort).

In plaats van deze conclusie over te nemen heeft u uw onderzoeksmethode aangepast. U heeft nu vier buurten rondom scholen als uitgangspunt genomen. Als verklaring geeft u: "Omdat de perceptie van veiligheid niet stopt bij de grens van de buurt." De keuze voor vier buurten is arbitrair. Vervolgens maakt u een onderzoeksfout door de som van resultaten per buurt te nemen om te komen tot een gemiddelde perceptie. U kunt op basis van deze cijfers en rekenmethode geen conclusies trekken over de perceptie in de vier buurten!

Daarnaast vinden wij de basis waarop u deze conclusie trekt dun, namelijk gebaseerd op slechts één vraag in een buurtenquête. Er zijn geen gegevens onderzocht over bijvoorbeeld daadwerkelijke meldingen van overlast of andere geregistreerde incidenten die van invloed kunnen zijn op het veiligheidsgevoel.

U stelt op blz. 43 van uw rapportage ook dat veiligheid in en om de school een belangrijk criterium is voor ouders bij het kiezen voor een vo-school. U baseert zich daarbij op de uitkomsten van een kwalitatief onderzoek uit 2021 (Vogels e.a.). In het rapport staat echter ook vermeld dat er voorzichtigheid is geboden: de selectie en respons van de respondenten hoeft niet representatief te

zijn (blz. 7; Bijlagenboek). Dat de kijk van ouders op de veiligheid in en om de school een rol zal spelen bij de schoolkeuze lijkt ons waarschijnlijk, maar we hebben dus geen zicht op de mate waarin ouders en leerlingen hun schoolkeuze daardoor laten bepalen.

Deelconclusie:

Wij kunnen op basis van de door u aangehaalde data en onderzoeken niet concluderen dat de locatie Eenhoornsingel qua veiligheid of veiligheidsbeleving minder scoort dan de huidige locatie van het Sint-Maartenscollege.

d. Fietsveiligheid

U noemt ook fietsveiligheid als aspect. Uiteraard zijn wij net als u van mening dat onze leerlingen zo veilig mogelijk naar school moeten kunnen fietsen. Het creëren van (veilige) fietsroutes is de verantwoordelijkheid van de gemeente Maastricht.

Wij hebben begrepen dat er de volgende positieve ontwikkelingen zijn. Gepland is dat de gemeente Maastricht in 2025 de Kennedybrug opnieuw gaat inrichten, waarbij specifiek aandacht is voor de verbetering van de verkeersveiligheid voor de fietsers. Tussen het Emmaplein en de Bilsersbaan is inmiddels een veilige fietsroute aangelegd. En er zijn veiligere oversteekplekken en fietsvoorzieningen bij de Via Regia en Dokter Bakstraat aangelegd. Tenslotte hebben wij van de gemeente begrepen dat het de intentie is - als onderdeel van de stedelijke verbetering van Belfort/Brusselsepoort – om deze veilige fietsroute door te trekken naar de Brusselse Poort.

U schrijft op blz. 43 in uw rapportage dat in geheel Maastricht het ongevalsrisico gemiddeld 34% hoger is, omdat er nog niet overal veilige fietspaden liggen. Voor de locatie Eenhoornsingel zou dit risico 43% hoger zijn en voor de locatie Noormannensingel zou dit risico 25% hoger zijn. Het onderzoek dat u aanhaalt belicht één aspect van fietsveiligheid, namelijk wat het effect zou zijn als fietsers de hele route over veilige fietspaden kunnen afleggen. In de verantwoording van het onderzoek staat: “De berekening geeft een algemeen beeld van de risico’s per gemeente. Er kunnen meer factoren van invloed zijn op het risico op een ongeluk. Denk bijvoorbeeld aan de breedte van wegen, de hoeveelheid gemotoriseerd verkeer en de hoeveelheid kruispunten op een route. Deze factoren zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.” Hoe het met de fietsveiligheid van en naar de locaties van onze scholen feitelijk gesteld is, is dus aan dit percentage niet te ontleen. Dat vergt meer onderzoek naar alle factoren die van invloed zijn op fietsveiligheid en data uit Maastricht zelf.

Op blz. 43 stelt u ook dat leerlingen uit Maastricht-Oost en de omliggende dorpen verder moeten fietsen naar de Eenhoornsingel, hetgeen het risico op een ongeluk nog verder vergroot, het zogenaamde blootstellings-respons-effect. U gaat daarbij ervan uit dat de leerling populatie van het Sint-Maartenscollege hetzelfde zal blijven. Onze inschatting is dat er minder leerlingen uit het Heuvelland en meer leerlingen uit Maastricht-West de keuze zullen maken voor het Sint-Maartenscollege bij een verplaatsing naar de Eenhoornsingel. Daarmee neemt het gemiddeld aantal fietskilometers af. Bovendien zou je, om te kunnen bepalen of er sprake is van meer of minder risico op een ongeluk, op basis van de postcodegegevens van de huidige leerlingen de huidige fietskilometers van alle leerlingen tezamen moeten berekenen en die vergelijken met de fietskilometers van de toekomstige populatie. Bij gebrek aan gegevens daarover is die berekening niet te maken. Uw conclusie is daarmee niet te onderbouwen met data en daarmee een veronderstelling.

Uit de onderzoeken “Staat van de (buiten)wijk Maastricht” uit 2022 had u de volgende gegevens betreffende de verkeersveiligheid kunnen aanhalen:

Algemene woonervaring (rapportcijfers): verkeersveiligheid

Buitenwijk 0.2 West p.16: verkeersveiligheid in de buurt: 6.3.

Buitenwijk 04 Oost 2022' verkeersveiligheid in de buurt: 6.3.

Hieruit kunnen we concluderen dat de ervaring van de verkeersveiligheid in de wijk waar het Sint-Maartenscollege nu ligt gelijk is aan de wijk waarin de Eenhoornsingel ligt.

Ongevallen

Zowel in de gehele buitenwijk 0.2 West als ook in de buurt Belfort ligt het aantal ongevallen op de weg in verhouding tot het aantal inwoners *lager* dan in buitenwijk 04 Oost en buurt Wyckerpoort.

Deelconclusie:

Wij delen met u de mening dat leerlingen veilig naar school moeten kunnen fietsen. Met de gemeente blijven we hierover in gesprek voor al onze schoollocaties. Wij delen niet uw conclusie dat de locatie Eenhoornsingel minder fietsveilig is dan de locatie Noormannensingel. De data uit de Staat van de buitenwijk duiden eerder op het tegenovergestelde. Om een gefundeerde conclusie over de fiets- en verkeersveiligheid te trekken is meer data en data-analyse nodig.

5. Onze conclusies

Het resultaat van uw onderzoek naar de levensvatbaarheid/ kansrijkheid van mavo, havo/vwo onderwijs op de locatie Eenhoornsingel, de rapportage, heeft ertoe bijgedragen dat wij nogmaals hebben gereflecteerd op de uitgangspunten voor het toekomstig vo-onderwijs in Maastricht, in het bijzonder over de spreiding van het onderwijs in de stad en meer specifiek een brede school in west.

Samengevat hebben wij op basis van een zorgvuldige analyse van de rapportage de volgende **deelconclusies** getrokken:

- De wens om het voortgezet onderwijs te spreiden over Maastricht Oost en -West is breed gedragen en uitgesproken in een democratisch proces in Maastricht. Daar willen wij gehoor aan geven en dit uitvoeren in het ontwerp vo Maastricht;
- Wij zien in het agglomeratie-effect geen argument om de geschiktheid van de locatie Eenhoornsingel voor het Sint-Maartenscollege te heroverwegen;
- Op basis van de gebruikte data zijn geen harde uitspraken mogelijk over de te verwachten leerlingenaantallen in de toekomst;
- Er zijn te weinig data beschikbaar om gefundeerde uitspraken te doen over het keuzegedrag van leerlingen in de toekomstige situatie. Het is dus niet te voorspellen in welke mate leerlingen wel of niet zullen kiezen voor een brede school in west. Wel is zeker dat er nu en in de toekomst voldoende leerlingen zijn voor vier gezonde brede scholen in Maastricht;
- Er zijn geen harde conclusies te trekken of een brede school op west de gezonde schoolnorm zal weten te halen c.q. te behouden;
- Er zijn geen harde conclusies te trekken of de veiligheid of veiligheidsbeleving van de locatie Eenhoornsingel anders is dan van de Noormannensingel;
- Of de locatie Eenhoornsingel minder fietsveilig is dan de locatie Noormannensingel is onduidelijk.

Op basis van de bovenstaande deelconclusies komen we tot onze eindconclusie.

De resultaten van uw onderzoek vormen voor ons geen aanleiding om de locatie Eenhoornsingel als minder levensvatbaar/kansrijk van mavo, havo, vwo-onderwijs te beoordelen dan de levensvatbaarheid/kansrijkheid van een brede school op enige andere locatie in Maastricht. Deze

eindconclusie hebben we meegewogen in het overleg over het Integraal Huisvestingsplan VO Maastricht.

Met vriendelijke groet,

Patricia Hanssen, rector Bernard Lievegoed College
Paula Corsten, rector Sint-Maartenscollege
Peter-Mathijs Linsen, rector Bonnefantien College
Petra Stuit, rector VMBO Maastricht, Terra Nigra en NOVO College
Tim Neutelings, rector Porta Mosana College
Eugène Bernard, voorzitter college van bestuur

Bijlage A: Reflectie HEVO 'Onderzoek Sint-Maartenscollege' dd. 13 maart 2024

Concept

Memo

Aan de heer drs. E.G.H. Bernard
Van M.S. (Michel) Drenth MSc
Datum 13 maart 2024
Referentie 1683605-0056.0.3
Betreft Reflectie HEVO 'Onderzoek Sint-Maartenscollege'

.....

Gemeente Maastricht en Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO) hebben de ambitie om het Voortgezet Onderwijs in de stad opnieuw in te richten. Hevo is als adviseur betrokken bij de ondersteuning van dit proces om te komen tot deze herinrichting.

LVO heeft Hevo gevraagd om een reactie op de rapportage *'De plek van het Sint-Maartenscollege binnen het voortgezet onderwijs in Maastricht; de invloed van locatiekeuzes op de levensvatbaarheid van het vo-aanbod'* vanuit de rol van adviseur. Dit onderzoek is uitgevoerd door een projectgroep bestaande uit personeelsleden van het Sint Maartens College (hierna te noemen "de projectgroep").

Deze memo gaat respectievelijk in op de aanleiding voor dit onderzoek, de door de projectgroep aangedragen zorgen ten aanzien van de mogelijke verplaatsing van het Sint-Maartenscollege, de reflectie van Hevo op deze zorgen en een korte samenvatting.

1. Aanleiding

In maart 2023 is een rapport gepubliceerd met adviezen voor de toekomst van het voortgezet onderwijs (VO) in Maastricht. De gemeente Maastricht is daartoe in overleg met het schoolbestuur gestart met haalbaarheidsonderzoeken naar mogelijke locaties voor deze herinrichting. Dit heeft geleid tot de concrete vraagstelling in een vervolgonderzoek naar de mogelijkheden tot de inpassing van het toekomstige Sint-Maartenscollege op de locatie Eenhoornsingel. In vervolg daarop is in november 2023 de mogelijke verhuizing van het Sint-Maartenscollege naar betreffende locatie in de publiciteit gekomen. Deze berichtgeving leidde tot het voorstel vanuit het personeel om een eigen onderzoek te starten naar de onderwijskundige aspecten van deze mogelijke verhuizing, voorzien omstreeks 2027.

2. Aangedragen zorgen

Door de projectgroep zijn (samengevat) de volgende punten van zorg geformuleerd bij een mogelijke verplaatsing:

1. *Het wegvallen van agglomeratie-voordelen:* agglomeratievoordelen zijn de voordelen die bijvoorbeeld bedrijven hebben als ze in de buurt van andere bedrijven gevestigd zijn. Dit kan leiden tot een grotere diversiteit aan talent en vaardigheden, meer concurrentie en innovatie, en een efficiëntere infrastructuur. De zorg is dat deze agglomeratievoordelen in Oost voor het Sint-Maartenscollege wegvallen bij verplaatsing naar West.

2. *Negatieve effecten op leerlingenaantallen:* de verplaatsing kan invloed hebben op het leerlingenaantal van de school, dit is in het rapport toegelicht aan de hand van verschillende factoren:
  - a. *Herkomst:* de Maastrichtse VO scholen die in Oost zijn gelegen spreken ook het voedingsgebied 'Heuvelland' aan, waar ca. 30% van de leerlingen die in Maastricht naar school gaan uit afkomstig zijn. Aan de hand van een analyse van de voedingsgebieden van de scholen is in beeld gebracht dat VO scholen in Oost een vrij evenwichtige verdeling hebben tussen West / Oost / Heuvelland, daar het Bonenfantencollege (thans gevestigd aan de Eenhoornsingel in West) overwegend leerlingen uit West aantrekt. Reisaftand is één van de belangrijkste keuzecriteria voor een VO school onder leerlingen en ouders. Daarmee verliest de school een deel van het voedingsgebied bij verplaatsing. Beargumenteerd wordt dat Oost het centrum vormt tussen West en Heuvelland.
  - b. *Onrust:* Wijziging van de locatie zou kunnen leiden tot onrust; vanuit het verleden is daarbij de ervaring dat dit mogelijk leidt tot daling van het leerlingaantal.
  - c. *Profilering:* ten opzichte van enkele andere scholen in Maastricht (bijv. Vrije School of Montessori) kent het Sint-Maartenscollege een minder uitgesproken profilering. Door de minder uitgesproken profilering wordt minder reisbereidheid verwacht vanuit leerlingen en ouders.
  - d. *Gezonde norm:* in West wonen voor enkele onderwijssoorten onvoldoende leerlingen om de gewenste norm per afdeling te halen (per leerjaar per niveau 80 leerlingen, dit geldt voor het VMBO-TL en voor het VWO). Er wordt toegelicht dat dit een nadelig effect kan hebben op onderwijskwaliteit omdat het minder goed mogelijk is om een breed pakket aan vakken en keuzemogelijkheden te bieden.
  - e. *Enquête onder personeel:* behoud en kwaliteit van het docententeam kan mogelijk onder druk komen te staan door de verhuizing. 26% van de 79 ondervraagden overweegt te vertrekken bij een eventuele verplaatsing.
  - f. *Nadelen allocatiesysteem:* een dergelijk systeem kan bovenstaande zorgen ondervangen, maar heeft impact op keuzevrijheid voor leerlingen en ouders. Dit wordt door de groep als nadelig gezien. Ook is de zorg geuit dat dit kan leiden tot kansongelijkheid, daar hoogopgeleide ouders gemakkelijker dergelijke procedures kunnen doorgronden.
3. *Veiligheid:* in de wijken rondom de Eenhoornsingel is – zo wordt gesteld in het rapport – de sociale veiligheid lager dan de wijken rondom andere middelbare scholen in Maastricht. Ook zijn fietsveiligheid en bereikbaarheid genoemde aandachtspunten.

Los van de aangedragen zorgen worden door de school ook kansen gezien in de locatie Eenhoornsingel, met name vanwege de mogelijke omvang van de locatie voor de school en de sportfaciliteiten.

3. Reflectie Hevo

Een deel van de weergegeven onderbouwing, die in het rapport de zorgpunten ondersteunen, sluiten aan op de data die Hevo heeft gevormd in het kader van het haalbaarheidsonderzoek naar de verschillende VO-locaties in Maastricht. Bij verplaatsingen van onderwijslocaties over meer dan 2 kilometer is een beschouwing ten aanzien van leerlingstromen en voedingsgebieden ook niet ongebruikelijk. Of dat de zorgpunten ook daadwerkelijk tot de vaststelling leiden dat negatieve effecten zullen plaatsvinden, is daarmee uiteraard nog niet gezegd.

Het agglomeratiemodel

De zorg die Hevo minder herkent is het verlies van agglomeratievoordelen in het VO, dit is een theorie uit de economische geografie waarbij bijvoorbeeld bedrijven in steden kunnen profiteren van elkaars infrastructuur en/of onderlinge handel. In breder perspectief kan het ook gaan om een versterkend samenstel van mensen en voorzieningen, bijvoorbeeld op stadsdeelniveau. Het is dan ook een theorie die bijvoorbeeld wordt toegepast bij campusontwikkeling, bij de clustering van bedrijven en kennisinstellingen. Hevo herkent deze theorie minder in het PO en VO, waarbij er tussen scholen bijvoorbeeld minder sprake is van kennisuitwisseling, gezamenlijk onderzoek of gebruik van elkaars faciliteiten. PO en VO scholen opereren in die zin meer solitair, zeker als zij zelf afdoende faciliteiten hebben op locatie.

In het geval van de nu onderzochte positionering van de VO-locaties in Maastricht, kan ook niet gesteld worden dat de locaties op Oost zich bevinden op een zich versterkende campus of een daarmee te vergelijken oplossing. Locaties zijn ook daar solitair in opzet, waarbij niet het beeld is dat er sprake is van het delen van infrastructuren of middelen. De mogelijke samenwerking in sportvoorzieningen op Oost komt voort uit ruimtebeslag/-beperkingen in dat deel van de stad; daar tegenover staat dat de locatie Eenhoornsingel in het eindbeeld zelf zal beschikken over een goed geoutilleerde (sport)voorziening. Samenvattend in een viertal deelvragen:

- Is de agglomeratie theorie (ook) van toepassing en/of een geëigend argument voor de huisvesting van vo-scholen?

Het agglomeratiemodel kan ook van toepassing zijn op onderwijs en kennisinstellingen, op het moment dat het gaat om een versterkend samenstel van voorzieningen. In het VO is dit echter vaak minder het geval, omdat VO-scholen doorgaans solitair in opzet zijn, zowel in voorzieningen als middelen. Meerdere solitaire voorzieningen ten behoeve van VO-scholen in een stadsdeel zien we daarbij daarom ook niet als een zich versterkend samenstel. Het agglomeratiemodel kan als theoretisch kader mogelijk wel ingezet worden ter onderbouwing van een clustering van functies in een stadsdeel, waarbij de onderwijslocatie versterkend samenhangt met voorzieningen rondom bijvoorbeeld sport, cultuur, welzijn etc.

- Wat zijn vanuit het agglomeratiemodel de mogelijke voor- en nadelen voor een school op de Eenhoornsingel?

De locatie Eenhoornsingel geeft in ruimte en voorzieningenbehoefte de kans om een versterkend samenstel te ontwikkelen door een clustering van onderwijs, sport en mogelijk andere (maatschappelijke) functies. In de planvorming wordt naast een nieuwe onderwijsvoorziening ook een gemeentelijke sporthal voorzien, die daaraan bij kan dragen. Het gegeven dat er meerdere min of meer solitaire VO-voorzieningen in stadsdeel Oost staan, zien we daarbij minder als een versterkend samenstel van voorzieningen.

- Zou een school dicht bij de Maas op west de agglomeratie effecten ondervangen?

Nee; mogelijke voordelen vanuit het agglomeratiemodel voor het nieuwe Sint-Maartenscollege zien we niet in de vorm van een wat kleinere afstand ten opzichte van andere min of meer solitair opgezette VO-locaties. Positieve effecten vanuit het agglomeratiemodel dienen eerder gevonden te worden in een goed en divers ingerichte locatie, waarvan het VO dan deel uitmaakt. Daarbij zijn de ontwikkelingsmogelijkheden – in de breedte – van de nieuwe locatie van groter belang dan de afstand ten opzichte van de VO-scholen in Oost.

- Hoe verhoudt het agglomeratiemodel zich tot de behoefte van spreiding van scholen over de stad?

Wanneer thuisnabijheid en spreiding van onderwijsvoorzieningen beleidsmatige uitgangspunten zijn, dan zou de ontwikkeling van de nieuwe scholen op één nieuwe locatie daar niet aan bijdragen. Mocht er sprake zijn van de ontwikkeling van een samenstel van scholen in elkaars nabijheid, die alleen daarom kan leiden tot het mogelijk maken van een breder onderwijsaanbod (bijvoorbeeld in niveaus of profielen), of betere doorgaande lijnen, dan zou daarmee het agglomeratie-denken wel direct kunnen leiden tot een verbetering voor de leerlingen van het VO.

Leerlingenaantal

Ten aanzien van de zorgen omtrent het effect op de leerlingenaantallen is het vanuit de herkomstgegevens duidelijk dat bij verplaatsing het voedingsgebied mogelijk kleiner wordt; dit vanuit de afstand die ontstaat bij verplaatsing naar het westelijk deel van de stad tussen de school en met name het Heuvelland. Wanneer – in lijn met de opmerkingen uit het rapport – dit niet gepaard zou gaan met een onderscheidend profiel of beleid ten aanzien van plaatsing van leerlingen, kan dit leiden tot een negatief effect. Hieronder stellen we dit mogelijke effect ook in perspectief van de kansen die ook te formuleren zijn:

- a. *Herkomst*: uit de analyse blijkt dat er in de huidige situatie beperkte reisbereidheid is vanuit Oost naar West. Tegelijkertijd is er in de huidige situatie wél een reisbereidheid van leerlingen vanuit West naar Oost. Het Sint-Maartenscollege, Porta Mosana College en het Bernard Lievegoed College trekken allen tussen ca. 200-400 leerlingen uit West. Dit kan worden verklaard door de brede keuzemogelijkheden in Oost, en biedt daarmee ook perspectief voor een locatie in West bij grotere keuzemogelijkheden in West (zie ook profilering).

- b. *Profilering*: er liggen, mede in lijn met het advies van de ARVO, nog kansen voor het Sint-Maartenscollege om zich op de eventuele nieuwe locatie sterker te profileren, waardoor ook de reisbereidheid van leerlingen toe zou kunnen nemen. De ervaring van Hevo leert dat zeker bij nieuwbouw en goede faciliteiten – en daar zijn kansen toe gegeven de omvang en ligging van de locatie Eenhoornsingel – er ook een positief effect is te verwachten op leerlingstromen.
- c. *Gezonde norm*: door profilering en het brede onderwijsaanbod zou een groot deel van de populatie uit West aangevuld kunnen worden met een deel van de populatie uit Oost. Dit maakt dat de door de projectgroep gewenste normen gehaald kunnen worden.
- d. *Nadelen allocatiesysteem*: het allocatiesysteem is door de projectgroep zelf genoemd als mogelijk maatregel om leerlingenaantallen te sturen. Gelet op het feit dat de betrokken scholen allen vallen onder één en hetzelfde schoolbestuur, liggen hier kansen. Er dient daarbij zeker aandacht besteed te worden aan de door de projectgroep genoemde nadelen. Anderzijds dient ook aandacht te zijn voor voordelen zoals het borgen van een goede spreiding van het onderwijs, grip op capaciteit, het kunnen sturen op levensvatbaarheid van scholen, rust in de bedrijfsvoering en transparantie ten aanzien van de toelatingsprocedure.

Ten slotte zou Hevo willen meegeven dat de projectgroep, logischerwijs, nu vooral vanuit het belang van de eigen school heeft geredeneerd. De maatschappelijke toegevoegde waarde van een levensvatbare, toekomstbestendige schoollocatie voor VO leerlingen in West kan echter niet worden onderschat. Beide perspectieven zouden bij het vervolg met elkaar in balans kunnen worden gebracht.

4. Samenvattend

De in het rapport van de projectgroep benoemde zorgpunten en de daarbij gegeven onderbouwingen zijn voor een deel – met name het deel van de verplaatsing en het effect op het voedingsgebied – herkenbaar. Dit met name te onderbouwen vanuit de (toekomstige) reisbereidheid van leerlingen vanuit het Oostelijke deel van het voedingsgebied. Negatieve effecten vanuit het niet langer kunnen profiteren van een agglomeratie-effect worden door ons minder herkend. Zowel rapport als reflectie in deze notitie geven handvatten ter beperking van mogelijke effecten op leerlingaantallen bij verplaatsing, zoals een goede profilering en beleid op het gebied van leerlingplaatsing. In algemene zin kan daarnaast gesteld worden dat er naast zorgen – zoals geuit door de projectgroep – ook kansen zijn bij de ontwikkeling van een goed geoutilleerd Sint-Maartenscollege in West, zowel voor de school als breder voor dit stadsdeel, waarbij juist het onderwijs in dit stadsdeel een belangrijke plaats in kan nemen in het verstreken van de samenhang en het voorzieningenniveau (onderwijs-sport-cultuur) vanuit de locatie Eenhoornsingel.